

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

25. OKTOOBRI 1930. A.

Nr. 16

KAHEKSAS AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:

Aastas	Kr. 5.—
Pooles aastas	" 2.50
Üksik number	" —.25
1923 aastak.	— .50
1924 "	" 3.—
1925 — 1929 a. ä	" 5.—

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Suur Roosikrantsi
uul. Nr. 12.
Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tal-
linna osakond Nr. 609.

Kuulutuste hind:

1 lhk. Kr. 20.—, 1/2 lhk. Kr. 10.—,
1/4 lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk. Kr. 2.50
1/16 lhk. Kr. 1.25.
Dokumentide kaotamise kuu-
lutused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Soome omavalitsused

Soome vallaomavalitsuse ajalugu ja praegune korraldus — A. Tammann (järg)	Lhk. 259
Soome valdade asjaajamine — Oskar Angelus	" 261
E. M. Liidu nõukogu seisukoht vallaomavalitsuse seaduse eelnõu kohta	" 267
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevusest	" 269
Küsimused ja vastused	" 272
Kuulutused	" 258

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Joosep Pauluse p. Millert'i hobusepass, väljaantud Sõmeru vallavalitsusest 20. detsembril 1920. a. Nr. 547 all.

2) Tiina Kaarli t. Sinissovi hobusepass, väljaantud Koloveri vallavalitsusest 17. veebruaril 1921 a. Nr. 358 all.

3) Jüri Jaani p. Baumanni hobusepass, väljaantud Kalju vallavalitsusest 11. jaanuaril 1921 a. Nr. 188 all.

4) Laimjala vallavalitsuse poolt 25. jaanuaril 1921 a. Nr. 228 all väljaantud hobusepass.

5) Juhan Prillingi hobusepass, väljaantud Kilingi vallavalitsusest 14. detsembril 1920 a. Nr. 168 all Jakob Taltsi nimele.

Teie kinnitate

oma liikumata ja liikuvat varandust

tuleõnnetuse vastu

kõige soodsamatel tingimustel

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A./S.

„OMA“

mis on omavalitsuste ühine kinnitusettevõte ning mille tegevusest saadud tulud omavalitsuste kaudu rahvale tagasi lähevad.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle Kr. 368.000.—.

Seltsi juhatus: Tartus, Riia tän. 41, oma majas, kõnetr. üldine 3-44 juhatus 5-62.

Peaagentuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõnetr. 18-58.

Agendid kõigil pool.

SUNDNORMIDE KOGU

MAAOMAVALITSUSTE KOHTA

ILMUB KIIRENDATUD KORRAS.

**ON ILMUNUD VIHUD NR. NR. 27, 28, 29, 30, 31, 32,
33, 34, 35 JA 36. : - : - : - : - : - : - : - : - : -**

VIIMASTES VIHKODES VALDADE OSA.

LÕPUVIHUD ILMUVAD LÄHEMAL AJAL.

TELLIMISTEGA PALUB RUTATA

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIT

Soome omavalitsused,

Soome vallaomavalitsuse ajalugu ja praegune korraldus.

A. Tammann.

(Järg.)

Haigete ravitsemine ei ole seadusega valdadele veel kohustavaks tehtud, kuid siiski annab riik kehvematele valdadele abi haigetalitajate ja arstide palkamiseks. Tegelikus elus ongi kujunenud nii, et arstide ametissepalkamine valdadesse ja eriti kopsuhaigete haigemajade asutamine ning ülalpidamine on muutunud valdade harilikuks ülesandeks, kusjuures riik, eriti viimaseks otstarbeks, rohkesti toetust jagab. Samuti on paljudel valdadel haigemajad muude haigete ravitsemiseks.

Seadus koduloomade taudide võitlemiseks määrab muu hulgas, et vald peab kandma kulud taudikohtade valvamiseks ning eraldamiseks, välja arvatud ainult juhused, kui tegemist on suu- ja sõratõvega või karjakatkuga; viimastel juhtumistel langevad need kulud riigi kanda. Samuti peab vald, kui loomaomanik on kehv, katma kulud, mis tekivad koduloomade eraldamisest, inimeste ja loomade, ehituste, riiete ja muude asjade puhastamisest ning desinfitseerimisest, loomade tapmisest, mahamatmisest ja ärapõletamisest ning taudi levimist hõlbustavate asjade ärahävitamisest.

1904 ja 1918 a. seaduste järgi võivad vallad, kes tarvilikuks on pidanud valla loomaarsti ametisse seada, seks riigi poolt igaaastast abiraha saada.

Üldise tervishoiukontrolli teostamiseks valib vallavolikogu tervishoiukomisjoni ettepanekul tarviliku arvu tervishoiukontrollöre isikute hulgast, kes nõus on tähendatud ülesannet oma peale võtma.

K a r s k u s k o m i s j o n i asutamise jätab seadus valdadele vabatahtlikuks. Kui niisugune komisjon volikogu otsusel aga asutatakse, siis määrab seadus, et komisjoniliikmete nimed, ametid ja aadressid tuleb teatada kohalikele politseivõimudele, ja vallavolikogu võib, kui leiab seks põhjust olevat, omaltpoolt ametiseseatud

karskuse järelevaatajatele ja karskusepolitseinikkudele kubernerilt luba nõutada koduste läbiotsimiste toimetamiseks.

T e e k o m i s j o n. Soome maateedeseaduses määratakse, et igasse valda tuleb asutada 3 liikmest ja 2 kandidaadist koosnev teekomisjon. Komisjoni valib vallavolikogu enne oktoobrikuu lõppu järgneva kolmeks aastaks ja määrab seejuures ühtlasi komisjoni esimehe ning abiesimehe. Valimisest tuleb teatada kubernerile ja nimismehel. Teekomisjoni liikmed peavad oma töö eest tasu saama.

Teede ja sildade ehitamine ning korraspidamine, kuivõrd asi puutub üldise liikumise teenistusse olevatesse maanteedesse, on Soomes küll riigi ülesanne, kuid selle ülesande täitmine sünnib siin tähendatud omavalitsusliku orgaani — teekomisjoni kaudu. Tähendatud komisjoni ülesandeks on „peale teede asjas antud otsuste ja määruste täidesaatmise“ (Teesead. § 35) iga-aastane eelarve kokkuseadmine „järgmiseks aastaks tema tegevuspiirkonnas asuvate maanteedegemise ja korrashoidmise kohta“.

Valdade eneste teha on ainult need vallateed, mis vallad 1918 a. teedeseaduse järgi enne uue, 1927 a. teedeseaduse maksamahakkamist on võtnud oma korraspidamisele, ehk mida nad tulevikus oma korraspidamisele võtavad või ehitavad. Tähendatud teede ülespidamiskulud kantakse vallakassast.

Niisuguste kohalike teede tegemine ja korraspidamine valla piirides, millistel ei ole üldise liikumise mõttes mingisugust tähtsust, kuulub neile, kes seda teed kasutavad (tee-osanikud), kuid vallavolikogu võib niisuguseid teid ka valla korraspidamisele võtta.

Peale seniloetletute on Soome valdadele mitmesuguste seadustega peale pandud aga veel mitmesuguseid teisigi kohustusi.

Kuna nende tühjendav üleslugemine viiks liig pikale, piirdume siinkohal ainult üksikute tähtsamatega.

Valla kohustused kaitseväe suhtes. Sõjaväe korteriseaduses määratakse, et vald peab aitama riiki sõjaväele korterite muretsemises, mille kulud tasutakse aga riigi poolt. Asja korraldamiseks valib vallavolikogu sõjaväe korterimuretsemise komisjoni või komisjonid, kelle liikmed saavad vallavolikogu ettepanekul kuberneril poolt määratud suuruses tasu. Seadus sõjaväele hobuste ja veoriistade võtmise kohta sõja ajal (11./I. 1922) määrab, et vald peab igal aastal valitsusele esitama vastavate määruste kohaselt kokkuseatud ja liigitatud nimestiku kõigi sõjaväele kõlvulikkude hobuste ja veoriistade kohta vallas. Valitsus omakorda peab igal aastal vallale teatama, kui mitu hobust ja veoriista ta mobilisatsiooni puhul peab määratud paika kokku tooma. Vallad on vastutavad selle eest, et neile kuuluv arv hobuseid ja veoriistu määratud kohta tõesti kokku tuleb. Valla ülesanded selles asjas saadab täide vallavalitsus, kuid hobuste ja veoriistade võtmine on vastava kolmeliikmelise komisjoni hooldeks.

Veel paneb vallale kohustusi peale ka seadus abiandmise kohta kaitseväeteenistuses olivate omastele, mis anti välja 23./9. 1919 ja muudeti 1927. Tähendatud seaduse põhjal saavad tegelikus väeteenistuses ja tagavaraväelaste harjutustel viibivate väeteenistuskohusliste naine, lapsed, töövõimetumad vanemad, kasuvanemad ning õde ja vend riigi poolt eluülespidamist, kui see neil teisiti pole kindlustatud. Kubernerile selles asjas adresseeritud palve tuleb maal ära anda vallavalitsusele, juurde lisades kõiki seaduses määratud teateid, mis abiandmise äraotsustamiseks vajalikud. Vallavalitsus omalpoolt peab kontrollima, kas need teated on õiged, ning ettepaneku tegema selle kohta, kas paluja abi vajab ning kuipalju. Otsustab kuberner abiandmise ettepaneku jaatavalt, siis peab vald abiandmist alustama oma summadest, kuid saab riigilt kõik selleks kulutatud summad tagasi. Abisaajate kohta peab vald pidama erinimekirja.

Valla kohustused asundamistegevuse alal. Asundamistegevust Soomes reguleerivad terve rida seadusi. 13./5. 1919 a. seaduse järgi peab igas vallas olema asundamiskomisjon, kelle ülesandeks on maatarahva asundamise edendamine ja korralda-

mine kohapeal. Kuberneril nõusolekul võib aga ka vallavalitsus ise asundamiskomisjoni ülesandeid täita. Asundamiskomisjon koosneb kolmeks aastaks valitud esimehest ja neljast liikmest, kelle valimisel silmas tuleb pidada mõningaid seaduses määratud nõudeid. Valimine sünnib vallavolikogu poolt ja vald maksab asundamiskomisjoni liikmetele ka palga.

Asundamistegevusega lähedases ühenduses seisab valla vahekohtuniku-osa maarentijate ja rendileandjate vahelkordade asjas. 12./3. 1909 a. seadus popsi-, torpari- ja mäkitupa-kohtade rendileandmise asjas määrab nimelt, et igas vallas peab olema rendikomisjon, kelle ülesandeks on asjaomaste palve peale lepitada vastolusid, mis rendileandja ja rentniku vahel ülemaltähendatud asundamisviiside suhtes võivad tekkida. Rendikomisjoni esimehe palk makstakse riigi poolt. Muude komisjoniliikmete tasu, välja arvatud kohapealsete ülevaatuste kulud, maksab vald, kuid on seejuures õigustatud tehtud kulusid asjaosalistelt ühes vallamaksudega tagantjärele sisse nõudma.

Metsasaasjandusegi alal on vallale peale pandud kohustusi. Metsadehävitamise takistamise seadus 2./11. 1917 määrab nimelt, et iga vald peab asutama vähemalt kolmeliikmelise metsakomisjoni ja et vallavolikogu poolt tähendatud komisjonile tuleb anda juhatuskiri. Komisjoniliikmete tasu makstakse valla poolt. Erandlikudel juhtumistel võib metsakomisjoni ülesanded ka vallavalitsuse hooldeks jätta.

III. Valdade ühised asutused.

Soome praegune vald on võrdlemisi tüse omavalitsusüksus. Tema keskmine elanikkude arv on umbes 6000 hinge, vastavalt laialisemad — Eesti keskmiste valdudega võrreldes — on ka tema piirid. Õige suur hulk Soome valdu on võrdlemisi rikkad oma maade ja metsade poolest. Põllumaid kasutatakse omavalitsusliikude majapidamistena viimasel ajal aga peaaegu ainult vaestekodude juures, kus nende tarvidust põhjendatakse sellega, et vaeste kodule töövõimulistel hoolealustel oleks töötegemise võimalusi. Tähendatud põhjusel ei peeta soovitavaks vaestekodude juures olevaid põllumajapidamisi likvideerida isegi mitte siis, kui nende tasuvus pole rahuloldav. Muud põllumaade tagavarad aga on jagatud enamasti asundustaludeks asunikku kätte, kuna omale on vallad jätnud ainult metsad. Hulk valdu

saavad oma metsadest niivõrd suuri sissetulekuid, et vallaliikmete maksukoorem valla heaks võib jääda õige madalaks, hoolimata rohketest valdade peal olevatest kohustustest.

Siiski vajavad vallad oma seaduslike ülesannete täitmiseks aga mõningaid asutusi, milliste ülespidamine neil üksikult käib üle jõu või on liig koormav, mispärast neid paremaks on peetud asutada ja ülevalpidada ühiselt, vastavate sihtühingute kaudu, kusjuures nende sihtühingute liikmeteks on valdade kõrval tihtilugu ka linnad ja alevit.

Niisuguste ühiste asutustena leiame Soomest kõigepealt 12 nõdrameelse tehaigemaja (ühtekokku 2147 voodiga) ning ehitamisel ja asutamisel on praegu 14 tiisikusehaigete sanatooriumi (ühtekokku üle 2000 voo-

diga). Need on kõik asutused, milliste asutamiseks ja ülalpidamiseks on ühinenud mitmed kümned vallad. Peale selle on praegu tegutsemas terve rida väiksemaid ravitsuseasutusi, mida ülal peavad paar-kolm-neli valda ühiselt. Suuremateks valdade, linnade ja alevite ühisasutusteks on ka n. n. sunduslikud töömajad, arvu poolest 6, milliste ülespidamiseks on ühinenud 253 valda, 27 linna ja 5 alevit.

Tähendatud asutused need peaausjalikult ongi, milliste ülespidamiseks juba peaaegu terve iseseisvuse aeg on kavatsatud maakonnaavalitsuste sisseseadmist ka Soomes, kuid sellel kavatsusel on tugev vastuvool, muu hulgas Maakogukondade Liidu ringkondades, kes leiavad, et valdade sihtühingute kaudu küllaldaselt võimalik on neid väheseid ülesandeid täita, mis üksikutele valdadele käivad üle jõu.

Soome valdade asjaajamine.

Oskar Angelus.

Asjaajamist Soome valdades püütakse lihtsustada nii palju kui võimalik. See lihtsustamise elluviimine on praegu poolei ja iga aastaga katsutakse ikka rohkem ja rohkem üle minna võimalikult aega ja ametnikkude tööjõudu kokkuhoidvale süsteemile, mis siiski võimaldaks kindlat korra. Lihtsustamine sünnib kahes suunas. Üheltpoolt katsub Maakogukondade Liit (Maalaiskuntien Liitto), kuhu praegu kuulub kakskolmandikku soome soost elanikkudega valdadest (üldarv 460), läbi viia üle riigi ühtlase süsteemi nii arvepidamises kui ka üldises asjaajamises, kuna valitsus on annud reformeerimise algatuse ja läbiviimise Liidule. Valdade arv, kus on otsustatud üle minna Liidu poolt soovitatud süsteemile, kasvab alatasa. Selleks aitab osalt kaasa Liidu surve, kes, näiteks, oma revidendi kohalesaatmisel vallaomavalitsuse otsusel ja palvel teeb tingimuseks Liidu süsteemi vastuvõtmist vallaomavalitsuse poolt. Teisi abinõusid ühtlase süsteemi maksmapanemiseks praegu ei ole (Rootsi Maakogukondade Liit, kuhu kuuluvad rootsi soost elanikkudega vallad, üldarv 90, on võtnud omaks üldiselt samad põhimõtted). Teiselt poolt katsuvad vallad ise iga aastaga parandada, täiendada ja lihtsustada oma asjaajamist ja oma arvepidamist. Paistab silma vallategelaste

algatustahe töö korraldamises, mis ei oota näpunäiteid ega käske väljastpoolt.

Arvepidamise korraldamine on praegu esiplaanil, kuna asjaajamisele nii suurt rõhku ei panda. See tuleb sellest, et arvepidamise süsteemid olid ja on osalt veel praegu väga lahkuminevad. 10 aasta eest olevat veel raske olnud leida kahte valda, kus arvepidamine sündis ühtemoodi, sel ajal olevat isegi veel valdu olnud, kus arvepidamine puudus kas täiesti või suuremalt osalt. Kuna Liit ei saanud puht-tehnistilistel põhjustel rõhku panna korraga reformile kahes suunas, siis tehti algust tähtsama kantsleilise tööharuga, arvepidamisega. Siiski on valdades hakatud teostama ka üldise asjaajamise lihtsustamist, mille tagajärjel mõnes vallas on jõutud lihtsale, sealjuures üsna ülevaatlikule ja nõudeid üldiselt rahuldavale süsteemile.

Soome valdade võrdlemisi lihtne asjaajamine ja selle sisseseadmise võimalus on tingitud kolmest asjaolust. Esiteks on valla ülesanded üldse väiksemad kui Eestis, teiseks on maksustamise süsteem lihtsam ja kolmandaks valitseb püüe lihtsaid asju ka lihtsalt ajada.

Vanaja vallas (Hämeenmaal, 3700 elanikku, 1270 maksumaksjat, 1 sekretär ja 1 abijõud) on üldasjaajamine korraldatud järgmiselt: Lauajuhendeid ei pee-

ta. Sissetulnud post läheb sekretäri kätte, kes kirju mahutab nende asutuste kaante vahele, kes on õigustatud vastavat asja otsustama. Ülejäänud post jääb sekretäri kätte, kes seda ise täidab. Asutusteks, kes on õigustatud asju otsustama, on: vallavalitsus (kunnallislautakunta), vallavolikogu (kunnanvaltuusto) ja komisjonid (lautakunnat: hoolekandekomisjon, tegevishoiukomisjon, maakorralduse-komisjon, karskusekomisjon, metsakomisjon, maanteede komisjon, asundamiskomisjon, ehituskomisjon, rahvakoolide komisjon jne., kes kõik on abiorganiteks vallavalitsuste asjaajamisel). Asjad, mis kuuluvad volikogu otsustamisele, asetatakse harilikult vallavalitsuse kaante vahele, et vallavalitsus saaks neis seisukohta võtta ja neid ühes oma seisukohaga volikogule ette kanda. Asjad, mis kuuluvad komisjonide otsustamisele, vaadatakse läbi vallasekretäri (kunnankamreeri) poolt, kes asju kannab ette komisjonidele ja kes ka on tegelikult komisjonide kokkukutsujaks, sest tema saab sissetulnud posti järgi otsustada, kas ja millal on vaja komisjon kokku kutsuda.

Kui asjad on otsustatud, teatab sekretär sellest avalduse esitajatele (suuliselt, kui nad tulevad vallamajja, telefoniteel, kui telefon neil olemas, või posti teel). Asjad ise mahutatakse siis kausta. Jooksva aastal (Soomes on nii eelarve, kui ka tegevusaastaks aeg 1. jaanuarist 31. detsembrini) otsustatud asjad pannakse asja sisu järgi erilisse kausta, millele tehakse aja jooksva sisujuhataja. Viimane on korraldatud valla eelarve nomenklatuuri peatükkide ja punktide järgi (kirjavahetuse süstematiseerimine arhiivis sünnib iga asjaajamise süsteemi juures eelarve peatükkide järgi), s. o. kulude osas: 1) valla keskvalitsus, 2) üldised ühiskondlikud väljaminekud, 3) haridus, 4) tervishoid, 5) vaeste eest hoolekandmine, 6) talud, kinnisvarad, ettevõtted, 7) teed, 8) laenu, 9) lühiajalised laenu, 10) uued ehitused, 11) muud kulud; ja tulude osas: 1) tulud õigustest (näit. riigilt tagasi saada teatud kulud), 2) tulud asutustelt, 3) tulud kinnisvara kasutamisest, 4) tulud muudest varandustest ja ärilistest ettevõtetest, 5) riigi toetused, 6) juhuslikud tulud, 7) laenu, 8) maksud. See eelarve nomenklatuur on ühine kõikidele valdadele. Aasta lõpul mahutatakse asjad, mis on otsustatud volikogult, volikogu kausta, kusjuures kaustale tehakse sisujuhataja järgmise vormi järgi:

Kirja sisu.

Volikogu protokollide raamatu lehekülje Nr.

Protokolli §.

Dokumendi Nr. kaustas.

Samasugune sisujuhataja mahutatakse volikogu protokollide raamatu ette; sellel sisujuhatajal tuleb lisaks veel lahter märkusteks. Sama korra järgi talitatakse asjadega, mis otsustatakse vallavalitsuse poolt. Need asjad lähevad jällegi ühte kausta, mille sisujuhataja vallavalitsuse protokolliraamatu sisujuhatajaga ühte läheb.

Üldiselt volikogu otsused ühegi instantsi kinnitamist ei vaja, ka eelarved ega aruanded mitte (ainult kaebuse korral vaatab maahärra (kuberner) neid läbi seaduslikuse seisukohalt). Erandina kuulub üks osa otsustest maahärra sisulisele läbivaatamisele ja kinnitamisele, näiteks laenu, millele maksmise tähtaeg ületab viis aastat, riigiasutustesse puutuvad küsimused jne. Üks osa otsustest saadetakse maahärrale teadmiseks, näiteks valimistesse puutuvad otsused. Vallaomavalitsus annab ka sundmäärusi, mis kuuluvad maahärra kinnitamisele. Need avaldatakse kohalikes ajalehtedes, vallamaja kuulustus-tahvilil ja osaliselt ametlikus lehes.

Ülejäänud kirjavahetus, s. o. see, mis ei nõua ei vallavalitsuse ega vallavolikogu otsustamist, mahutatakse erikausta, kusjuures saadud kirjad ja vastatud kirjade ärakirjad mahutatakse lahus kahte kausta. Saadud kirjade kausta ette tehakse aasta jooksva sisujuhataja järgmise vormi järgi:

Saatja nimi.

Kirja sisu.

Kohalejõudmise päev (kronoloogilises järjekorras).

Kirja lehekülje Nr. kaustas.

Igast kirjalikust vastusest tehakse ärakiri, mis läheb teise kausta, mille sisujuhataja on järgmise vormi järgi kokku seatud.

Kirja sisu.

Saatmise aeg.

Kirja lehekülje Nr. kaustas.

Postiraamatu Nr.

Tihti ei kirjutata kirjadele üldse mingit vastust; kui, näit. keegi palub endale valaaruande ärakirja, siis antakse see talle kätte või saadetakse koju kaaskirjata.

Kirjad ise mahutatakse kausta kronoloogilises järjekorras, kusjuures iga kiri varustatakse järjekorra numbriga, nii et viimane aastast saadud kiri kannab kaustas kõige suurema numbri, kusjuures ta sisujuhatuses võib olla esimesi, kui ta puutub

asjasse, mis ühenduses valla keskvalitsusega.

Saadetavad kirjad kantakse postiraamatusse, mis on jaotatud järgmistesse lahtritesse:

Kuupäev.

Järjekorra Nr. (ühtlasi kirja number).

Lühikene kirja sisu.

Saaja.

Aadress.

Kirjade arv.

Vastuvõtja allkiri.

Saadud kirjadele mingisugust märkust kirja saamise ja selle peale vastamise kohta ei tehta; kui kiri juba on mahutatud saadud kirjade kausta, siis tähendavat see seda, et kiri on vastatud.

Kõiksugune kirjavahetus, mis ei nõua otsustamist ega vastamist, samuti kõiksugused materjalid, mida ainult kord käsitatakse ja mille järgi hiljem tarvidust pole (näit. materjalid eelarve kokkuseadmiseks), pannakse kantseleikappi, kus on terve rida kastikesi, mis on määratud igaüks eriliiki asjade jaoks; kastikestele on määratud asjade liigi nimetus, mis sinna kuuluvad. Igal aastal vaadatakse kastikeste sisu enne arhiivi paigutamist kord läbi; kui mingisuguse asja järgi tarvidust tuntakse, võetakse see välja, kuna ülejäänud asjad pannakse arhiivi; 10 aasta pärast põletatakse need paberid ära.

Kuna hoolekanne moodustab tähtsamaid Soome valla ülesandeid, on hoolekandesse puutuv kirjavahetus ja materjalid omate korraldatud. Iga hoolealuse kohta peetakse kaart, kuhu märgitakse mitmesugused andmed hoolealuse kohta (ühele küljele: abivajaduse põhjused, nagu vanadusnõrkus, haigus, vaimuhaigus, pimedus, laiskus, hulkurielu elamine, liigjoomine, abikaasa töövõimetus, vanglas viibimine, surm, väljaspool abielu sündinud lapse ülalpidamine, tööpuudus; perekonna suurearvulikkus, siis palve saamise päev, hoolekande komisjoni otsus, maahärra otsus jne.; teisele küljele: abiandmise aeg ja makstud summa ning — tarviduse korral — märkus raha tagasisaamise kohta teiselt vallalt, riigilt jne.). Kaardid on ette nähtud kuue aasta peale iga isiku jaoks. Neid kaarte kasutatakse ühtlasi ka statistiliste andmete andmiseks sotsiaalministeeriumile. Kaardid on korraldatud perekonnanimede tähestiku järjekorras kartooteiki, kusjuures nende isikute kaardid, kes kuuluvad mõne teise omavalitsusüksuse nimekirja, või kes peavad abi saama otse-

kohe riigilt, märgitakse ära eriklambri abil, nii et need kaardid kohe silma paistavad. Kirjavahetus hoolealuste kohta mahutatakse kappi, kuhu see paigutatakse erikastikestesse perekonnanimede tähestiku järjekorras. Nende kaartide vorm on välja töötatud Vanaja vallasekretäri poolt ja on maksmas sellel kujul ainult Vanajas. Kui vorm osutub praktiliseks, pannakse see maksma ka mujal. Üldse katsuvad vallaomavalitsused vallasekretäridega eesotsas ise korraldada asjaajamist ülevaatlikult ja lihtsalt, kusjuures talitatakse oma äranägemise järgi. Liit võtab uute vormide kokkuseadmisel eeskujuks just vorme, mis välja töötatud ühe või teise valla poolt, neid kooskõlastades ja parandades. Sarnaselt kokkuseatud vormid pannakse katsena maksma mõnes vallas, kui katse annab häid tulemusi, kiidetakse vorm lõplikult heaks.

Peale loetletud kaustade on sisse seatud veel erikaustad kohtuotsuste, kõrgeima kohtu otsuste, maahärra otsuste ja seletuste kohta, kaustad võlakirjade, aktsiate, rendilepingute jne. alalhoidmiseks iga liigi kohta eraldi, siis koerte nimestik (koerte maksustamiseks), nende nimestik ja selgitamata maksude nimestik.

Sarnane üldasjaajamise süsteem maksab praegu ainult üksikutes valdades ja veel mitte kaua (näit. Vanajas 3 aastat). Eeskujuks olevat olnud Rootsi. Üldiselt maksab lauajuhendite süsteem, kusjuures peetakse kas üks lauajuhend — tulnud kirjade jaoks, nagu Vihtis (väljaläinud kirjad kopeeritakse, neile lauajuhendit ei ole, selle aset täidab postiraamat), või kaks — üks tulnud, teine saadetavate kirjade jaoks (näit. Janakkalas).

Liit ise eelistab lauajuhenditega süsteemi ja tarvitab seda ka oma asjaajamise juures. Lauajuhendita süsteem kirjeldatud kujul nõuab sekretäriilt meespidamist ja sekretäri äraolekul või sekretäride vahetusel võimaldab süsteem segadusi ja jooksva aasta kirjavahetuste mitteleidmisi; see olevatki peapõhjuseks, mis pärast selle süsteemi suhtes on asutud äraootavale või isegi eitavale seisukohale.

Nii Vanaja kui ka Vihti ning Janakkala vallakantselei on tarvitusele võetud, nii palju kui see vähegi võimalik, kartoteekide ja erikappide süsteem. Nii peetakse Vihtis valla asutustesse puutuv kirjavahetus erikapis, kus on iga asutuse jaoks oma kastike. Peale selle katsutakse kõikide shablooniliste kirjade, teadaannete, tunnistuste jne. jaoks trükkida blankette.

Kõige selle tõttu on kantseleikulud valdades võrdlemisi suured, kuid nähtavasti ainult praegu, s. o. ülemineku ja asjade ning materjalide soetamise ajajärgul. Nii on Vihti valla 1930. a. eelarvesse võetud 15.000 Sm kantselei-, kuulutuste- ja trükitööde kuludeks. Trükitöödena esinevad kõigepealt mitmesugused instruksioonid ning valla tegevuse aastaaruanne, mis viimasel ajal ilmub trükitult igal aastal (sarnase aruande trükkimine maksab Vanajas 3000 Sm. aastas). Samuti katsutakse teadaandeid, mis on määratud valla elanikkudele, trükkida kas ajalehtede kuulutuste või aga ülespandavate kuulutuste näol (kuulutuste kaste on 3: valla-, riigi- ja erakuulutuste jaoks). Sarnaste kuulutuste kuludeks läheb aastas väikeses ja keskmises Soome vallas 4000 Sm. ümber. Kuulutuste jaoks peetakse eriraamat, kuhu märgitakse: kes kuulutuse saanud, millal see välja pandud ja millal maha võetud, millal ja kellele kuulutus tagasi saadetud.

Kuna valdade alla kuuluv maa-ala on harilikult õige suur (Põhja-Soomes kuni 5000 r-km.), siis ei või vallavanem viibida palju vallamajas. Kui vallavanem asub kaugel (näit. Janakkalas 22 km. vallamajast) ja seetõttu ainult kord nädalas viibib vallamajas (nende arvete kinnitamiseks, mida sekretär ei pea võimalikuks ise kinnitada, kassa kontrollimiseks ja asjade läbivaatamiseks), saadetakse talle kiired kirjad, mis nõuavad seaduse järgi tema allkirja, koju allakirjutamiseks. Küsimusi, mis kiired ja millelele sekretär ei tea või ei saa oma äranägemise järgi ise vastata, arutatakse läbi telefoni teel. Harilik kirjavahetus kirjutatakse alla vallasekretärit.

Asjaajamise lihtsus Soome valdades on tingitud aga veel teistest asjaoludest ja isegi peamiselt teistest asjaoludest.

Hulk asju, mis meil vallaomavalitsuse ajada, langeb Soomes vallaomavalitsuse ülesannete hulgast kas täitsa ära, või on ainult osaliselt vallaomavalitsuse ajada.

Perekonnaseisuasjade ajamine, mis meie valdades annab sekretäridele õige palju tööd, lasub Soomes kirikuõpetajatel ja eristel riigiametnikudel. — Soomes ei tunta hobusepasse. Midagi sellesarnast nõutakse ainult hobuste väljaveol, kuid ka siis pole vallal vastavate tunnistuste väljaandmisega tegemist. — Isikutunnistusi Soomes ei ole, mistõttu nende väljaandmine vallavalitsuse poolt ära langeb. —

Kohtukutsete edasisaatmist vallad ei toimetata, seda teeb kas politsei või eriline kutsete laialikandja (riigiametnik). — Magasiadid, missugused varemalt olid igalpool, on pea kõik likvideeritud, saadud rahadest moodustati erikapitalid, millele valitsemine nõuab vähem tööd. — Maksulehete kättetoimetamist elanikkudele koju ei praktiseerita, elanikud käivad ise vallamajas maksulehete järel. — Pidudelt võetav lõbustusmaks valdade tööd samuti ei suurenda: lõbustusmaks on riigimaks. Riik nõuab seda sisse oma organite kaudu. — Jalgrattanumbreid vald ei anna välja, seda teeb politsei; neid numbreid antakse maal välja väikese maksu eest tegelikkude numbrivalmistamise kulude katteks (linnades tasuta). — Vangide saatmisega ja arestimajade ülalpidamisega peavad vallad maksvate seaduste järgi tegemist tegema, tegelikult on aga see ala pea täiesti ära läinud riigivõimu kätte. Vald peaks muretsema vangivahi vangide edasisaatmiseks, tegelikult teeb siin kõik ära politsei. Arestikambrid on kihelkonnakohtu juures ning vallad, mis asuvad kihelkonnakohtu tegevuse piirkonnas, peavad hoolt kandma arestimajade ehitamiseks, kusjuures riik tagasi maksab tehtud kulud. Tegelikult on arestimajad igalpool olemas ja see küsimus vallale enam mingit muret ega tööd ei anna. — Tulekustutamise korral (näit. metsade põlemisel) vald mingit tasu kellelegi ei maksa. Riigi metsad asuvad ainult riigi põhjapoolses osas, kuna lõunapoolses osas on omavalitsuste, ettevõtete ja eraisikute metsad. Tulekahju tekkimise korral on on kõik elanikud kohustatud tulekustutamiseks appi tulema tasuta. Ainult siis, kui metsade põlemine kestab pikemat aega, makstakse inimestele väike tasu, see maksimine sünnib politsei kaudu.

Üldse pole vallaomavalitsus Soomes vahetalitajaks ülesannete täitmisel, mis kuuluvad otsekohe riigile, neid ülesandeid täidavad riigiametnikud, eestkätt politsei-asutused ja ametnikud ning eriametnikud. Nii annab riik mitmesuguseid laenusid põllupidajatele põllumajanduse edendamiseks. Neid laenusid antakse vallaomavalitsuste kaudu, kes määravad kellele, kui palju laenu anda. Kui vald sarnasest laenuajamisest lahti ütleb, toimetatakse see ühispinga kaudu (kus riik suurim osanik), kes esineb siis täiel määral vahetalitajana laenuandja ja laenuvõtjate vahel. Praegu valitseb Soome valdades tendents laenuajamist mitte toimetada, kuna vallad, kes on varem hakanud vahe-

talitajateks, püüavad saada lahti vahetali-taja tööst.

Vallaomavalitsus on teiselt poolt küll abiks riigi organi-tele asjade ajamisel, see ei sünnita kantseleilise asjaajamise suurenemist, sest sarnaste asjade ajamisel võetakse appi üksikuid isikuid, harilikult vallavoli-kogu määramisel, kuna asjaajamine ise sünnib vastavates riigiasutustes. Nii lei-dub valdades (näit. Vanajas) eriline kars-kusekomisjon, kelle ülesandkes on rahvast õpetada karskusele ja kaasa aidata valit-susevõimudele valvata keeluseaduse täit-mise järele. See komisjon on vabatahtlik, s. o. selle ellukutumist ei nõua ükski seadus. Komisjon palkab isegi mõnel korral karskuspolitseiniku (näit. Vihtis, palgaga 16.500 Sm. aastas) ja maksab eritasusid isikutele, kelle abil salakaup leitud või süüdlased salavedamises või -müümises kindlaks tehtud (Vihtis kulutati selleks 1929. a. vallasummadest 7639 Sm.). Selle komisjoni liikmed valitakse nii, et igas val-la ringkonnas (Vihtis 7) asub vähemait üks liige. — Metsakomisjon, kelle asuta-mist nõuab seadus, peab selle järele valvama, et metsade kasv edeneks ja metsade laastamist ette ei tuleks. — Maanteede ko-misjon aitab riigile kaasa teede korrashoidmises. Maanteede tegemine ja paran-damine on täiesti riigi ülesanne, kes seda ülesannet täidab oma organite kaudu. Kohalikkude teede tegemine ja korrashoid-mine on kohalikkude inimeste ülesandeks. Põhimõte on, et igal talul peab olema pääs maanteele, maade planeerimine enne müü-mist või rentimist peab sündima nii, et igal üksusel oleks sarnane tee. Neid koha-likke teid ehitavad ja peavad korras need isikud, kelle asumite juure teed viivad. Valla maanteede komisjon peab ainult selle järele valvama, et kõnesolevate teede tege-mine ja korrashoid ka tõesti korralikult teostatakse, tarbekorral appi võttes polit-seid. Sealjuures on see komisjon abiks riigivõimule teede ülevaatusel ja kindlakste-gemisel, kas teatud maantee nõuab remonti. Külad võivad valida veel oma teede komisjone; kui viimased olemas ja nemad asjaga toime ei saa, tuleb appi vallakomis-jon. Mõni vald (näit. Vihti) ehitab ka omal algatusel ja kulul maanteid, kui riik teatud maanteed ehitada ei taha põhjusel, et maantee pole riigile hädavajalik (sar-nasel korral kannab riik harilikult osa ku-ludest). — Kaitseväge korterikomisjon mu-retseb harjutuste puhul sõjaväelastele kor-teri, toidu ja moonu, kusjuures katsutakse

sõjaväge võimalikult mahutada valla pä-ralt olevatesse hoonetesse, et ära hoida üleliigseid kulusid. Siinkohal olgu tähendatud, et Soomes kohustab seadus valla-omavalitsust selle eest hoolt kandma, et sõjaväe jaoks sõjalisteks otstarbeteks registreeritud hobused, vankrid, jõuvankrid jne. alati korras oleksid, kuidas vald seda teostab, on tema asi. — Asundamise ko-misjon hoolitseb maa muretsemise eest maata inimestele, kusjuures riik kannab selle komisjoni liigete tasust 50%. Peatöö lasub siin asundamiskontrolööridel— riigi-ametnikkudel. — Töökaitse on vallavalit-sus samuti abiks riigiorganitele. Vald valib riigiametnikule — kontrollinsenerile ühe abilise oma valla inimeste jaoks. See insener teostab ühes valla esitajaga tervishoidlist ja tehnilist järelevalvet töös-tuse ja kaubanduse ettevõtetes. — Valla-omavalitsus on riigile abiks noorte võtmi-sel sõjaväkke, saates oma esitaja vasta-vasse vastuvõtmise komisjoni. — Kui riik ei pea võimalikuks korraldada kuskil maa-nurgas postivedu mittetasuvuse tõttu, võib seda korraldada vallaomavalitsus, võttes enda kanda postiveo ja -korralda-mise kulud selles kohas. Muuseas on oma-valitsuste post tasust vaba, samuti ka omavalitsuste liitude post. Hobuseposti-jaamu Soomes ei tunta, postiautod toime-tavad ka eraisikute-reisijate vedu, võttes igalt kilomeetrilt 1/2 Sm.

Toodud loetelu näitab, et vallaoma-valitsus ei ole ainult abiks riigivõimule mitmesuguste ülesannete täitmisel, ta täidab suurelt osalt ka meie maaomavalitsuse üles-andeid, eriti rahvahariduse, tervishoiu ja hoolekande alal, eeskätt komisjonide kaudu. Kuigi nende ülesannete täitmine ei suurenda palju valla kantseleitööd, suurendab ta tunduvalt valla väljaminekuid.

Maksualuste nimekirja kokkuseadmisel kasutatakse ära n. n. hingekirja-kirjutaja nimestikku. Asi seisab selles, et elanikkude registreerimist maal Soomes ei tunta. Selle asemel toimetatakse 10. aprilli 1894. a. seaduse järgi (asetus henkikirjoituksesta) igal aastal 15. märtsi ja 15. juuni vahel üldist elanikkude regist-reerimist. Hingekirjakirjutaja (riigiamet-nik) peab maahärrale tegema jaanuarikuu lõpuks ettepaneku, mis vallas, mil ajal toi-metada hingekirjakirjutamist ja kas seda teha vastavas vallas ühes või mitmes ko-has. Selle ettepaneku alusel määrab maa-härra kindlaks hingekirjakirjutamise raioonid valdades ja samuti kirjutamise

aja, mis kestab harilikult 6 päeva igas raioonis. Sellest kuulutatakse avalikult välja: kirikutes õpetajate poolt, kohalistes soome- ja rootsikeelsetes lehtedes ja valla kuulustustahvlil. Iga vallaelanik on kohustatud määratud ajaks teatama hingekirjakirjutajale oma elukoha ja andma teisi andmeid. See teatamine võib sündida kirjalikult või suuliselt (kui teadaandja seda tahab, või on kirjaoskamatu ja ei saa või ei taha saata enese asemel usaldusväärilist asemikku). Peale selle peavad samaks tähtajaks saatma teateid hingekirjakirjutajale kõik kinnisvaraomanikud, vaestemajade, haigemajade, vangimajade jne. juhatajad, tööandjad, meremeestekodud, laevaomanikud, sõjaväe ülemused jne. nende isikute kohta, kes nende juures elutsevad või nende juures ametis on. Hingekirjade kokkuseadmisel peavad hingekirjakirjutajal abiks olema politseinik, üks vallavalitsuse ja üks valla hoolekande komisjoni (kus see olemas) liige ning kohalik kirikuõpetaja. Sel moel kokkuseatud hingekiri on põhialuseks kõiksugustele nimekirjadele (valimisnimekirjale, maksustamisnimekirjale, hoolekandele nimekirjale), ta on ühtlasi ka dokumendiks kodukoha tõendamisel. Ringkirja alusel seatakse kokku valla elanikkude nimekiri, kusjuures sellesse kantakse isikud, kes on elanud aasta või rohkem vallas. Valimis-aastal (iga 3 aasta järele) kontrollitakse elanikkude nimekiri 1.—15. septembrini (valimised on traditsiooniliselt 4. dets.). Hingekirjast antakse 1 eksemplar teatud tasu eest vallavalitsusele, kes seda mõnel pool kasutab otsekohe maksumaksjate nimekirjana.

Päevakorral on praegu uue registreerimise seaduse väljatöötamine, millega tehakse registreerimine maal sunduslikuks; iga tulija ja iga mineja peab registreeruma. Lahku lähevad ainult arvamisid, kus see registreerimine peab sündima, kas politseis või kirikuõpetaja juures (viimane mängib hingekirja pidamise süsteemi juures suurt osa, kirikuraamatud on hingekirjade võrdlemisel ja kokkuseadmisel põhjapaneva tähtsusega).

Töö lihtsustamise põhimõte on vallaomavalitsustes läbi viidud ka muudel aladel, mis ainult kaudses ühenduses kantseleilise asjaajamisega. Nii valitakse igal volikogu koosolekul kaks protokolliläbivaatajat, kelle ülesandeks on sekretärialt valmiskir-

jutatud protokollil võrdlemine tehtud otsustega ja tõelikkusele vastavuse kinnitamine. Volikogu koosolekul tehakse teatavaks, millal protokoll vallamajas ette loetakse, selleks ajaks võivad siis kõik tulija vallamajja protokollil ettelugemist kuulama, mida toimetab sekretär. Harilikult keegi ei tule, sest kohalised ajalehed avaldavad täielikult volikogu otsused. Kaebuse tõstmise tähtaeg (harilikult 30 päeva) hakkab lugema protokollil ettelugemise päevast. Maksustamisse puutuvad asjad loetakse otsekohe volikogu koosolekul ette.

Volikogu valib mõnel pool (näit. Vanajas) enda keskelt 5-liikmelise ettevalmistamise komisjoni, kelle ülesandeks on vaadata läbi kõik asjad, mis tulevad arutamisele volikogus, enne volikogu koosolekut. Sellesse komisjoni valitakse rühmade liidrid, samuti ka isikuid, kes, nende kõnede järgi otsustades, kõige rohkem süvenevad valla asjadesse. Sarnase komisjoni tegevuse tagajärjeks on see, et volikogu koosolekud kestavad õige lühikest aega, harilikult 1/2 tundi; 1929. a. kestis ainult üks koosolek tund aega (arutati valla eelarvet). Seda tuleb seda enam tähtsaks pidada, et volikogu koosolekuid peetakse aastas kümne ümber ja et waremalt — enne komisjoni ellukutsumist — keetsid koosolekud kaheksa kuni kümme ja rohkem tundi.

Vallad ja Soome Maakogukondade Liit.

Revisjone wallawalitsuse asjaajamisele ja arvepidamisele teostab valla revisjonikomisjon, kes peab koos käima vähemalt kolm korda aastas ja aru andma revisjoni tulemustest volikogu esimehe kaudu volikogule. Kui asjaajamine või arvepidamine näitavad kuriteo tundemärke, teatatakse sellest politseile asja uurimiseks ja maa-härrale informatsiooniks. Revisjonikomisjonil võib valida liikmena ka Maakogukondade Liidu revidendi, kes siis teostab revisjone ühes revisjonikomisjoniga. 1926. a. valisid revisjonikomisjonil Liidu esitaja 104 valda, 1927. a. — 143 valda, 1928. a. — 185 valda ja 1929. a. — 230 valda. Liidul on ametis 9 inspektorit ja 2 vannutatud revidenti revideerimiseks. Liidu revidente (kellele on seadusega antud õigus toimetada revideerimisi) kasutavad ka maa-härra ning ministeeriumid (rahaministeerium, siseministeerium), kui on vaja kiiresti ja ootamatult toimetada revideerimisi. (Järgneb.)

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu seisukoht vallaomavalitsuse seaduse eelnõu kohta.

Eelnõu läbivaadates, tunnistab Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu tarvilikuks seaduse eelnõus järgmised täiendused ja muudatused teha:

1. § 1 lugeda: Riigivõim teostab valla piirides valitsemist vallaomavalitsuse kaudu.

2. Vallaomavalitsuse funktsioonid ei ole seotud ainult maa-alaga (§ 2), vaid suuremal määral veel selle peal elavate kodanikkudega. Valla kodanikkude küsimuse jätab seaduse eelnõu aga lahti, mis pärast ühelajal selle seadusega tuleb lahendada ka valla kodanikuks kuuluvuse küsimus nende kohuste ja õiguste kindlaks tegemise võimaldamiseks, mis praegu väga segane küsimus on.

3. § 3-as tähendatud väikeste valdade likvideerimise ja nende naabri valdade külge liitmise asjus on seadus liig kateooriline. Kohustuse asemel tuleks Kohtu- ja Siseministrile anda vaid õigus väikseid valdu likvideerida, mille juures igal üksikul juhul viimasel oleks võimalik peale elanikkude arvu arvestada ka valla majandusliku jõukusega ning teiste tingimustega.

4. § 5-da 1. lõige lugeda:

Vastava maavalitsuse ettepanekul võib Kohtu- ja Siseminister otsustada liita ka eelmise par. (§ 4) nimetatata valdu või nende osasid teiste valdadega, võimaldades enne otsuse tegemist asjaosalistele valdadele avaldada oma seisukohad liitmise kohta. Uute valdade asutamisel tuleb arvestada elanikkude seisukohaga, kes uue valla alla kuuluvad.

5. § 7-da teine lõige lugeda:

1) valla maa-ala oleks võimalikult ühtekuuluv.

6. § 11 pt. 3 lõppu juurde võtta: tööolude korraldamine võimaluse piirides; töötutele kaasaaitamine töö leidmiseks;

7. § 11 pt. 4 lõppu juurde: kaastöötamine posti-telegr.-telefoni korraldamisel valla piirides ja posti-telegr.-telefoni agentuuri ning telefoni kõnepunkti teenimine vallamajas.

8. § 11 pt. 6 algus lugeda: Koolide asutamine; koolimajade ehitamine ja sisse-seadega varustamine; koolide valitsemine ja ülevalpidamine; koolikohustuse järelvalve...

9. § 11 pt. 11 lõpust kustutada sõnad: „kohalikkude saaduste näituste korraldamine“.

10. § 11 pt. 12 ümberredigeerida: võimalust mööda elanikkudele juriidilise abi andmine.

11. § 15 teine lõige kustutada.

12. § 16 redigeerida:

Vallaomavalitsustel on pitsarid, mille kuju ja tarvitamise korra määrab Kohtu- ja Siseminister maavolikogu ettepanekul.

13. § 19 lõppu lisada sõnad: Ühes maavolikogu valimisega.

14. § 21-se 1. lõige lugeda järgmiselt: Vallavolinikkude arv vallas kuni 2000 elanikuga määratakse üheteistkümnene; iga terve 600 elaniku kohta üle eespool mainitud arvu määratakse üks liige, kusjuures aga vallavolinikkude üldine arv ei tohi ületada kahtkümmendüht.

15. § 22 lugeda: Vallavolinikkude kohuste täitmine sünnib palgata.

16. § 25-da 1. lõige lugeda: Vallavoliniku volitused loetakse lõppenuks vallavolikogu otsuse põhjal:

17. § 25 pt. 3 lõppu juurde võtta: „ilma mõjuvate põhjusteta“.

18. § 25 juurde võtta pt. 4 järgmiselt: Kui valla volinik lahkub omal soovil.

19. § 26-dasse pt. 4 järele sisse võtta uus punkt järgmiselt: Valla algkoolide õppejõudude valimine ning vallandamine.

20. § 26 pt. 9 lõpust kustutada sõnad alates: „kui rendilepingu aeg...“

21. § 26 pt. 10 kustutada.

22. § 26 pt. 11 redigeerida: Valla heaks tingimustega annetuste vastuvõtmine.

23. § 28-das „7 päeva“ asemel lugeda „14 päeva“, kus juures viimase lause eelmise lõppu juurde lisada: „järelvalve asutuse nõudel erakorraliselt hiljemalt 7 päeva jooksul“.

24. § 29 esimeses lõikes kustutada sõnad „peale koosoleku juhataja“.

25. § 29-da 2. lõike teine lause lugeda:

Kui ka teistkordsele istungile ei ilmu vallavolinikke nõutud määral, siis loetakse koosolek otsusevõimeliseks, kuid otsused astuvad jõusse järelvalve asutise kinnitamise järgi.

26. § 30-das sõna „käesolevas“ asemele võtta „järgnevas“.

27. § 31-se teise lõike lõppu võtta: Tarvilise häälte enamuse mittesaamisel otustatakse küsimus järgmisel koosolekul liht-häälte enamusel.

28. § 33-da 1. lõike lõppu viimase sõna

ette juurde võtta sõnad: „vähemalt kolme liikmelise“.

29. § 36 11. lõige lugeda: Koosoleku juhataja paneb asjad arutamisele vastuvõetud päevakorras ettenähtud järjekorras.

30. § 39 lõpetada kesk praegust paragrahvi sõnaga „põhjustel“, kuna lõpp tuleb kustutada.

31. § 43 kahe viimase lõike asemel võtta: Protokoll loetakse koosoleku lõpul ette ja kirjutatakse alla koosolekust osavõtnud volinikkude, juhataja ja protokollkirjutaja poolt.

32. § 45-as teine lõige kustutada.

33. § 46-as pt. 3-as kustutada.

34. § 45 viimase lõike lõppu lisada: Erandeid on võimalik teha järevalve asutuse nõusolekul.

35. § 49-as kustutada pt. b ja pt. 4.

36. § 51 pt. 7 kustutada.

37. § 52 lugeda sõnade „teatavad asjad“ asemel „teatades küsimused“.

38. § 55 pt. 6 lõpp lugeda: Samuti vallavolikogu ja vallavalitsuste otsuste põhjal volituste väljaandmine.

39. § 55 pt. 7 kustutada.

40. § 55 pt. 8 algus lugeda: Seaduste, määruste ja riigiasutiste korralduste avaldamine vallas, kuivõrd nende avaldamine vallaomavalitsustel kohuslik on, samuti riigi ja...

41. § 55 pt. 10 lugeda algul: tunnistuste väljaandmine, ärakirjade ja allkirjade...

42. § 55 pt. 14 lõpp kustutada alates sõnadest „samuti kohtuvõimudele“.

43. § 57 kustutada lõpp, alates teise lause lõpust sõnadega „ilma et ta ise vabaneks vastutusest nende ülesannete korraliku täitmise eest“.

44. § 59-ast kustutada sõna „maksukäsud“, selle juures paragrahvi lõppu võtta juurde lause: „Maksukäsud võivad trükitud blankettidel olla trükitud allkirjadega“.

45. § 60 alguse juurde võtta lause: Valdades, kus vallavolikogud seda otsustanud, asutakse külavanemate instituut.

46. § 65 viimane lause lugeda: Viimaste kohad määrab vallavolikogu, kus juures kantselei-jõudude arvu alammäärad määratakse maavolikogude poolt.

47. § 67 pt. 7-as kustutada „maavolikogu“.

48. § 67 pt. 8-da lõppu juurde võtta: kui selleks puudub järevalve asutuse nõusolek.

49. § 68 esimese lõike lõppu juurde

võtta: „väljaarvatud juhused, kui selleks on järevalve asutise nõusolek“.

50. § 68-da 2. lõike esimese lause järele juurde võtta uus lause: Komisjoni koosseisu kuuluvad: Kohtu- ja Siseministeeriumi ja vastava maavalitsuse esindajad ning selle maa vallasekretär maaval. määramisel.

51. § 68-da 2. lõike lõppu juurde sõnad: ärakuulates Maaomavalitsuste Liidu seisukohta.

52. § 68-da viimane lõigend kustutada tervelt.

53. § 71 teine lõige kustutada.

54. § 73 pt. 1 kustutada ja pt. c lõppu juurde võtta: „milleks ei ole antud järevalve asutuse nõusolekut“.

55. § 73 eelviimase lõike lõpp lugeda: „... vallasekretäri vallandada motiveeritud põhjusil“.

56. § 76 lugeda: Vallasekretäride palgade alammäärad määratakse maavolikogude poolt, ärakuulates vallavolikogude seisukohad.

57. § 78 III. lõike lõppu lisada: „maks-tes vastavat renti“.

58. § 80 algus lugeda: Ametlikkude ülesannete täitmise korral väljaspool val- la piire saavad vallavanem, vallavanema abid, komisjonide liikmed, vallasekretär ja palgalised... selle paragrahvi lõpulause aga kustutada.

59. § 81 lõpp kustutada alates sõnaga „arstiabi“.

60. § 85-das sõna „teadmisel“ asemel võtta „nõusolekul“ ja paragrahvi lõpul sõna „vallavalitsus“ asemel „vallavolikogu“.

61. § 90 lõpust kustutada sõnad: Eeloleval aastal ühes muudatustega võrreldes käesoleva eelarve aastaga.

62. § 91 teise lõike algus lugeda: Vallavolikogu poolt vastuvõetud eelnõu esitatakse maavalitsustele järevalve korras. Kui ei ole saadud vastuvõtta eelarvet 1. aprilliks...

63. § 94-ast kustutada kolm korda korduvad sõnad „maavalitsuse kinnitusel“ kõik.

64. § 97 esimeses lõikes kustutada sõnad „väljaarvatud alljärgnevat juhud“, samuti kustutada pt. 1, 2 ja 3 tervelt ning pt. 4-da eest number 4 ning paragrahvi lõpp tervelt, alates sõnadega „kuni järgneva“...

65. § 100 kustutada tervelt.

66. § 101 redigeerida: Vallaomavalit- sus võib teha laenusid, kus juures laen peab tasutama ette kindlaks määratud

kava järele ja tähtajaks. Varade juures, mis laenu abil omandatud ja nõuavad teatud aja järele uuendamist, ei või see tähtaeg ulatuda üle nende varade kestvuse.

67. § 102 teine lõige kõigi nelja punktiga kustutada ja selle asemele võtta see lõige järgmiselt: Kinnisvarade müügist saadud summad kantakse vastavatesse erikapitalidesse, mida võib kasutada uute kinnisvarade soetamiseks.

68. § 102 kolmandas lõikes kustutada „maavalitsuse või Kohtu- ja Siseministeeriumi“ ja asemele võtta „maavolikogu“.

69. § 104 kustutada.

70. § 106 kustutada.

71. § 107 kustutada sõnad „kokkulepel Majandusministri ja Riigikontrolöri- ga“, selle asemel võtta lõppu juurde sõnad: „arvesse võttes Maaomavalitsuste Liidu ettepanekuid“.

72. § 108 redigeerida: Järeлvalvet vallavalitsuste üle teostab Kohtu- ja Siseministeerium maavalitsuste kaudu.

73. § 110 algus lugeda: Järeлvalve teostamiseks on Kohtu- ja Siseministeeriumil vastava maavalitsuse kaudu ja viimasel oma algatusel õigus oma ametnikkude kaudu vallaomavalitsusasutiste...

74. § 111 kustutada.

75. § 112 pt. 1 kustutada „eelarve“ ja selle asemele võtta: 1) vallamaja asukoha määramise kohta (§ 26 pt. 19).

76. § 112 pt. 5 lugeda: „Vallasekretäri ja õppejõudude vallandamine“.

77. § 113 algusest kustutada sõnad: „Eelmiste paragrahvide põhjal Kohtu- ja Siseministeeriumi või“.

78. § 115 teise lõike lõpp lugeda... siis avaldab maavalitsus seadusevastase otsuse vastu protesti administratiivkohtu korras.

79. § 116 kustutada „§ 111“ ja juurde võtta sõna „aruannete“ järele „ja eelarvete“.

80. § 121 juurde võtta sõnade „Kohtu- ja Siseministril on õigus“ järele sõnad: „maavalitsuse ettepanekul“.

81. § 123 algus lugeda: Kohtu- ja Siseministril on õigus maavalitsuse ettepanekul vallavolinikkude...

82. § 123 lugeda pt. 2 järgmiselt: „Kui vallavolikogu ei võta korduvalt määratud tähtaja jooksul vastu eelarvet ja aruannet“.

83. § 125 lõppu juurde võtta sõnad: „ärakuulates maaomavalitsuste liidu arvamisi“.

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu koosolek

9. ja 10. oktoobril 1930 a. Tartu Maavalitsuse saalis.

Koos olid

järgmised Liidu nõukogu liikmed: D. Uiga, E. Õunapuu, E. Laanberg, A. Kohver, A. Rõõmussaar, K. Mardo, A. Eichenbaum, K. Ruus, J. Keiss, D. Zirnask, J. Palm, F. Trahv, E. Mällo, N. Vatter, B. Steinberg, E. Rosenberg, K. Pajos, O. Seestrand, J. Toomel, J. Depmann, A. Tänav, P. Männik, J. Gefria, A. Einseln, H. Lauri, O. Pärlin, G. Püss, M. Miil, V. Vessart, A. Suurkivi ja J. Sõnajalg.

Koosoleku avamine ja juhatuse valimine.

Kell 10⁴⁸ hommikul 9. oktoobril avab koosoleku Liidu esimees H. Lauri. Koosoleku juhatajateks valitakse ühel hääl

H. Lauri ja O. Pärlin, sekretäriks H. Avikson.

Liidu juhatuse ettepanekul täiendatakse päevakorda riigi- ja omavalitsuse maksuvõlgade sissenõudmise eesõigustamise kohta varanduste müügi puhul ja F. Trahvi ja O. Pärlini ettepanekul põllumajanduse raske seisukorra küsimusega. Ettepaned täiendustega võetakse päevakord vastu.

Põhikirja muutmine.

Juhatus on esitanud põhikirja §§ 7, 8 ja 11 muutmise kava, võimaldades nende muudatustega valdadele vabamaid käsi oma esitajate valimisel Liitu ja iseseisvust Liidu liikmeks astumiseks. E. Rosenberg tõstab ühtlasi üles ka valdadele õiguse andmise Liidu liikmeks olla, kui Liidu liikmete valdade arv ühes maakonnas alla 1/3 langeb. Selle ettepaneku kohaselt tuli muutmisele ka § 6.

Väga elava sõnavõtmise järele võetakse need §-id uues redaktsioonis järgmiselt vastu:

§ 6. Liidu liikmeteks võivad olla kõik Eesti maavalitsused ja vallavalitsused.

§ 7. Liidu liikmeks registreerib Liidu juhatus: maavalitsusi maavolikogu otsuse ja valdasid vallavolikogu otsuse põhjal.

Valdade esindajad Liidu nõukokku valib põhikirja § 11 ettenähtud arvul iga maa valdade esindajate koosolek valdade esindajate hulgast. Esindajate koosolek koosneb vallavalitsuste poolt määratud valdade esindajatest, igast Liidu liikmeks registreeritud vallast üks. Valla esindajateks võivad olla vallavalitsuse ja volikogu liikmed ning vallasekretär.

Valdade esindajate koosolekud kutsutakse kokku Liidu nõukogu liikmete valimiseks, kui maakonnast on vähemalt $\frac{1}{3}$ valdasi Liidu liikmed.

§ 8. Maa- ja vallavalitsused võivad igalajal Liidust väljaastuda: maavalitsused maavolikogu ja vallaomavalitsused vallavolikogu otsuse põhjal, sellest Liidu juhatusel kirjalikult teatades, ligi panes vastava otsuse ära kirja, kuid see väljaastumine ei vabasta väljaastujat liikmeks maksimisest jooksva aasta eest.

§ 11. Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevust juhivad Liidu nõukogu, mis koosneb maavalitsuste liikmete hulgast viimaste volituste kestvuse ajaks valitud isikutest igast maast

kuni 50.000 elanikuga 1 esitaja,
50.000—100.000 elanikuga 2 esitajat,
üle 100.000 elanikuga 3 esitajat

ja Liidu liikmeteks astunud valdade esitajatest, iga maa kohta niisama palju esitajaid kui selle maavalitsusel, kes valitud § 7 ettenähtud korras valija asutuse volituste kestvuse ajaks.

Vallaomavalitsuse seaduse eelnõu.

Eelnõu läbivaatamiseks valitakse moodus, kus paranduste tegijatel tuleb sõna võtta §-i nimetamise järele koosoleku juhataja poolt, kusjuures eelnõu §-i teksti ennast ega ka komisjoni poolt tehtud parandust, millised nõukogu liikmetele kättesaadatud, ette ei loeta. Aruandjana paranduste kohta esineb eelmisel koosolekul valitud komisjoni esimees E. õ n a p u u. § 3-da juures puhkevad sedavõrd pikad vaielused lahti, et valdade suuruse üle kestavad vaielused ka pealelõunasel koosolekul tükk aega edasi, kuigi seisukoht valdade suuruse kohta juba varematal koosolekutel ja kongresidel võetud. Selle tagajärjel kestab eelnõu arutamine veel järgmisel päeval edasi. Nõukogu teeb li-

saks komisjoni parandustele 23 parandust. Parandused eelnõu kohta on tänases numbris erikohal ära toodud.

Omavalitsuste majanduse suhtumine üldmajandusega ja nende tõstmise võimalused.

Selle küsimuse üle refereerib prof. E. T e n n m a n. Referent kriipsutab alla üldist majanduslist raskust, leides, et see on majanduse süsteemi viga. Süsteem ise on vale, sest meie raha aluseks ei ole varandus, vaid rahasüsteem tugeneb kulla alusele. Et kulda vähe, selle tagajärjel on ka raha vähe. Järjekult tuleb majanduslistest raskustest pääsemist otsida väljaspool kulla süsteemi. Ka välislaen ei aita, sest ta antakse harilikult kaupades ehk teenetes. Meil on vaja oma finantskapitali. Riik peaks selle looma. Kui riik seda ei tee, siis peaks seda tegema era- või omavalitsuste pangad. Nad saaks seda paljaste kätega teha, sest finantskapital ei toeta ennast kulla peale, vaid võõra varanduse peale. On vaja ainult summa esimese laenaja jaoks. Selle poolt panditud varandus on see, mille peale tugenevad juba järgmiste laenajate laenusummad, kuna nende poolt panditud varandused võimaldavad laenuandmist panga tshekkidega. Panga tshekid peavad astuma raha asemele niisama, kui paberraha on astunud kulla asemele. Tshetid ise on kindlustatud pangale kindlustuseks antud varandustega. Sellise korra järele rahanduse korraldamine riigi poolt annaks %-ides, referendi väljaarvamise järele, kahekordse riigi eelarve summa ja peale selle saaks jagada neist %-idest igale isikule 80 kr. aastas.

Referedile pandi kuulajate poolt mõningaid küsimusi ette, mille peale vastused niisama roosilised olid, kuigi kuulajatele mulje jäi, et finantskapitali loomine sell teel ainult teoreetiliselt võimalik on.

Liidu esindajate valimine.

Liidu esindajateks valitakse Liidu juhatus ettepanekul: Riikliku Hoolekande Nõukokku: Maavalitsuste poolt: H. M i l l e r (Tartu Maavalitsus), Dr. E. P i h l a k (Harju Maavalits.) ja K. P a j o s (Viru Maavalits.); valdade poolt: G. P ü s s (Rakvere vald).

Hoolekande seaduse ümbertöötamise komisjoni: H. M i l l e r ja G. P ü s s.

Tervishoiu nõukokku: H. L a u r i.

Riigi majanduse nõukokku: H. Lauri. Tariifi nõukokku esitaja valimise asjus volitakse Liidu juhatust kokkuleppida Linnade Liiduga, kellega ühine esitaja.

Maavalitsuste arvepidamise kodukord.

Liidu nõukogu volitab Liidu juhatust Kohtu- ja Siseministeeriumi poolt esitatud kodukorra kohta Liidu nimel seisukohta avaldama.

Riigi ja omavalitsuste maksuvõlgade eesõigustamine varanduste müügi puhul.

Juhatus liige A. Eichbaum annab ülevaate seisukorra kohta, millisesse omavalitsused on sattunud tsiviil kohtupidamise seaduse muutmise tagajärjel (Riigi Teataja Nr. 32 — 1929, missugune seadus annuleerib senise eesõiguse, mis riigi ja omavalitsuse maksuvõlgade kättesaamisel võlglaste varanduse äramüümise puhul oli. Niihästi riik, kui omavalitsused kaotavad praeguse korra juures, kui mitte kõik, siis suure osa saada oleva maksuvõlgadest.

Selle seisukorra likvideerimiseks Liidu nõukogu referendi ettepanekul otsustas:

Esindada Kohtu- ja Siseministrile ettepanekuga, et Ministeerium seaks kokku ja esitaks Riigikogule vastuvõtmiseks Riigi Teatajas Nr. 32 — 1929 a. avaldatud tsiviilkohtupidamise seaduse § 16215-a muutmise eelnõu, mille järele omavalitsuse maksuvõlglaste kinnis- kui ka vallasvara müügist saadud summadest saaks peale järjekorras mahaarvatud ja edasi makstud kõik riigi ja omavalitsuste maksuvõlad ühes seadusliku viivituse %-di ja lisarahaga, ning teiseks nimetatud seaduse eelnõu tunnistada kiireks.

Põllumajanduse raske seisukord.

Petseri Maavalitsuse esimees F. Trahv näitab oma referaadis, kui raskeks on muutunud Petserimaa põllumeeste seisukord, kelle peaaegu ainsaks raha-allikaks on lina. Petserimaa annab aastas 120 000 puuda lina, mille eest sealsed põllumehed normaalses aastates on saanud 2,5 miljoni kr. Tänavu on lina hind peaaesjalikult Venes dumpingu poliitika tagajärjel kukkunud 8 kr. peale puud, mispärast põllumeeste sissetulek enam kui 3 korda vähemaks jääb. Kõige sellega on seotud ka riigi ja omavalitsuste maksude sissetulemine. Kõneleja esitab ka kava, kuidas riik võiks lina ülesostuga ehk lina arvel laenuandmisega Lõuna-Eesti linakasvatajate seisukorda parandada.

Kaasreferent O. Pärilin valgustab üldiselt põllumajanduse praegust seisukorda, mille järele nõukogu ühel häälel otsustas: Ära kuulates ettekandeid linakasvatuse katastroofilise seisukorra kohta, mis tekkinud naabermaade dumping poliitika tõttu, otsustab nõukogu esineda Vabariigi Valitsuse ees palvega kõik abinõud linakasvatuse kaitseks ja lina hindade tõstmiseks tarvitusele võtta.

Tutvunemise ringkäik.

Koosoleku teine päev oli muuseas ka Tartu ja selle maakonna asutiste tutvunemisele määratud, milleks aga koosoleku pikaks venimine vähe aega jättis.

Omavalitsuste kinnitusseltsis „Omas“ andis direktor Ehres ülevaate kinnitusseltsi tegevusest. Ruumidega tutvunemisel pakuti külalistele teed.

Maal tutvuneti Vasula kodumajapidamis kooliga ja selle põllumajapidamisega, millele järgnes lõuna külalisvastuvõtliku koolipere poolt.

Linnas pakkusid Maavalitsuse Teede-Osakonna töökojad nägemise vääriolist oma sisseseade ja masinatega.

Kuna eelmisel õhtul juba nõukogu liikmed Tartu Maavalitsuse külalisteks kohvik „Lindas“ kohvilauas olid, jäi Tartu koosolekust ja tutvunemisreisudest nõukogu liikmetel hea mälestus.

Jaoskonna arstide täienduskursused.

E. Maaomavalitsuste Liit korraldab kokkuleppel Tartu Ülikooli Arstiteaduskonnaga alates 3. nov. s. a. Ülikooli juures jaoskonna arstide täienduskursused. Kursused kestavad kõige rohkem kuu aega. Need kursused on viimast selles seerias. Sellepärast on Liidu poolt maavalitsustele korraldus tehtud, et sellele kursusele tulevad komandeerida kõik need jaoskonna arstid, kes viimastel aastatel nende täienduskursustel pole käinud.

Uus esindaja tariifi nõukokku.

E. Maaomavalitsuste Liidu juhatuse ettepanekul valiti ka Linnade Liidu juhatuse poolt 16. okt. liitude ühiseks esitajaks tariifi nõukokku H. Avikson.

Vallaomavalitsuse seadus Riigikogu omavalits. gruppis.

Riigikogu omavalitsus grupi liikmed, olles huvitatud vallaomavalitsuse seaduse

eelnõust, asusid temaga tutvunema enne kui eelnõu Riigikokku jõuab. Seaduse eelnõu üle refereerijaks oli palutud H. A v i k s o n, kes 16. okt. Riigikogus Kohtu- ja Siseministri A. Anderkoppi, endise ministri T. Kalbuse, riigikogu ja kodifikatsiooni osakonna liikmete juuresolekul ülevaate andis eelnõu ülesannete, nende põhimõtete ja viimaste otstarbekohasuse üle. Üle tunni kestnud referaadile järgnesid ministri A. Anderkoppi mõningad selgitused eelnõus asetleidnud põhimõtete kohta. Ühtlasi teatas minister, et ta kõik sooviavaldused eelnõu muutmise kohta heatahtlikult kaalumisele võtab. Omava-

litsuse grupp pühendab seaduse eelnõule ja referaadile rea läbirääkimise õhtuid.

E. M. Liidu juhatuse koosolek.

Liidu juhatus pidas 9. okt. Tartus enne nõukogu koosolekut oma koosoleku ühenduses nõukogu päevakorraga seotud küsimuste lahendamiseks.

Linnad huvitatud asjaajamise lihtsustamisest.

Linna- ja alevisekretäride konverentsil 19. okt. s. a. Narvas kõneles Linnade Liidu kutsel H. A v i k s o n asjaajamise lihtsustamisest Soome eeskujul.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 47. Ehitustööstuste maksustamisest.

Kas kuulub vähempakkumisel võetud A/S. majade ehitustöö, kus töötab üle 200 tööliste ettevõtja materjaliga, maksustamisele valla heaks R. T. Nr. 133/134 — 1924 a. juhtnõuõrde VI par. p. 41 põhjal?

E. vallavalitsus.

Vastus:

Küsimus ei ole küllaldaselt selge. Valla- ja maaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutise seaduse (R. T. 18/19 — 1920, R. T. 3 — 1921) § 10 põhjal võivad vallad oma heaks võtta tööstusmaksu kõikide valla piirides asuyate ja tegevuses olevate äri-liste tööstusettevõtete pealt, välja arvatud ettevõtted, mis Kohtu- ja siseministeeriumi poolt kokkuleppel vastavate ministeeriumitega sellest maksust vabaks tunnustatakse. Järjekult, kui ei ole sellekohast maksust vabastamise otsust, kuulub ka kõnealolev ettevõtte maksustamisele.

Küsimus Nr. 48. Vallavalitsuse esitaja oksjonitel viibimise kohta.

Kohtupristav nõuab tema poolt toimepandavate oksjonite juurde vallavalitsuse esitaja, kuid loobub selle eest juuresviibimud vallavalitsuse ametnikule päevaraha maksimisest. Palun teatada, kas tema on õigustatud tüh. oksjonite juurde valla esitajat nõudma, ning jaataval korral, kas on õigust temalt selle eest päevaraha nõuda.

K.-Võnnu v/vanema abi.

Vastus:

Tsiviil kohtupidamise seaduse § 1026 põhjal sünnib oksjon politsei või vallavalitsuse esindaja juuresolekul. Vallavalitsuse esindajal ei ole õigust nõuda päevaraha kohtupristavilt.

Küsimus Nr. 49. Naise maksuvõla sissenõudmisest mehe palgast.

Kas ja missuguse seaduse põhjal on võimalik naise maksuvõla sissenõuda mehe palgast?

X. vallavalitsus.

Vastus:

Ei ole meil võimalik maksvate seaduste järele. Küsimus Nr. 50. Kodanlise abielu mõju kohta.

Palun Teie lugupeetud lehes vastata alljärgnevale küsimusele.

Talumehe surmast on järele jäänud talukoht kõige inventaariga, mis mehel pärisomanduseks oli, ja lesk ühes abealuse tütreaga. Lesk on kodanlist abielu alanud teise mehega ja sellest kooselust on neil kaks last, kes elavad ühes kodanlise mehega endise mehe talus, lese ema juures.

Kuidas tuleb kohtul ja käimeestel toimetada pärandusvara valitsemisel ja lastekasvatamisel?

K. M.

Vastus:

Kuna küsimuses kirjeldatud asjaolud (tegelik kokkuehu?) ei ole toonud mingit muutust mehe surma läbi tekkinud õiguslikku seisukorda, tuleb päranduse valitsemisel ja tütre kasvatamisel talitada, nagu need asjaolusid üldse ei oleks.

Küsimus Nr. 51. Palga arvamise aja kohta.

5. aprillil 1930 a. valiti vallavolikogu poolt uus vallavalitsus, missugusesse koosseisu jäi endine vallavanem. Palga määrati vallavanemale 10 kr. rohkem kuus, kui tal enne oli. Vallavolikogu protokoll on kinnitatud maavalitsuse poolt 24. aprillil s. a. Missugusest päevast võib vallavanemale kõrgendatud palga maksta?

Vastus:

Sellest päevast, kui uus vallavalitsus eelmiselt asjaajamise ülevõttis. Kui vallavalitsus terves koosseisus endine jäi, siis valimise otsuse jõusse astumise päevast, s. o. 24. aprillist.

Vastutav toimetaja: H. Avikson. Väljaandja: Eesti Maaomaval. Liit.

„Ühistrükikoda Rakveres“